

zaradi novega nadzornika A. Maierja, ki smo ga ta dan prvič imeli priliko videti in slišati. Po pozdravu vseh navzočih gostov je proslavljal g. nadzornik 60letni cesarjev jubilej s posebnim ozirom na šolski zakon in učiteljski stan. Po govoru se od tov. Štefančiča pričel vdanostna izjava izroči okr. glavarju v predložitve na višje in Najvišje mesto. — Gosp. okrajni glavar se v daljšem govoru zahvalja na pozdravu ter izjavi, da bo vso skrb posvetil razvoju šolstva v okraju. Zeleti je le, da bi lepe besede kmalu tudi prešle v dejanja. Dela je dovolj! Ko je učiteljsko odpoledje cesarskega pesem, se je pričela uradna konferenca. Za svojega namestnika določi nadzornik starostno tukajšnjega učiteljstva, nadučitelja Št. Tomšiča. Kot zapisnikarja se vzklikom izvolita tov. Hinek in Zitko iz Sodražice. Potem poda g. nadzornik svoje konferenčno poročilo. Ker je bil šele pred kratkim imenovan za našega nadzornika in še ni nikjer nadzoroval, se omeji le na svoje pedagoške nazore, ki jih razvija o vsakem predmetu posebej in po katerih naj učiteljsko po možnosti uravna svoje prihodnje delovanje. Glavno njegovo načelo je: Poučuj za praktično življenje! Ostale točke dnevnega reda so se završile precej hitro, ker so se člani knjižničnega in stalnega odbora izvolili v vzklikom. Vse ostane pri starem, le v stalni odbor pride namesto umrlega F. Gregorčiča tovariš Zupančič. — Pred pričetkom skupnega banketa se je prigodil razburljiv žalosten prizor. Nenadoma se je namreč zgrudil s stola na vrtni tovariš Povše iz Osilnice. Silno je jel hropeti, oči so postale steklene in vse je mislilo: zdaj, zdaj bo po njem. A k sreči mu je po odredbi navzočega g. dr. Schifferja kmalu odleglo. Par dni je vendar moral ostati v postelji. Naval krvi v glavo je povzročil trenutno omotico. Posledica silne vročine! V šolski sobi ima ob popoldnevi 35° toplote po Celziju! Učitelj trpi! — Pri skupnem obedu so govorili: okr. glavar (cesarju) tov. Tomšič (okr. glavarju), tov. Štefančič (nadzorniku), tov. Vrbic (gostom) in dr. Schiffer imenom gostov učiteljsko, želeč mu čimprej izboljšanje gnetnega stanja. — V napitnici g. nadzornika je govornik med drugim izrekel željo, naj se vpoštevajo, da je poleg drugih vzrokov na deželi manjših uspehov v šoli krivo tudi silno slabo materialno stanje. Marsikateri sicer vestnega učitelja se že napol polša letargija, videč v vednem pomanjkanju svojo obitelj. Kakor letošnja suša v naravi kaže na slabe priidelke, naj se tudi od nas, dokler nastane trajna suša, ne zahteva bogve kaj. Napije mu v nadi, da se ne bo pri nadzorovanju ravnal po onih Koseskega vitezihi, ki se bahajo: „Strah je pred nami, za nami gorje“, nego mu bo za geslo pregovor „Lepa beseda lepo mesto najde“ ali — kar je vseeno — rek pedagoga: „Pod solncem prijaznosti vse uspeva razen strupa.“ Dal Bog, da bi njegov prihod med nas vsakokrat vzbujal v naših srcih ona čuvstva, ki prešinjajo letos srca vse Avstrije do posvečene osebe Nj. Veličanstva: čuvstva spoštovanja in, če mogoče, tudi ljubezni! — Med prepevanjem raznih pesmi je kaj kmalu prišel lečiv čas in razšli smo se v zavesti, da smo častno izpolnili svoje dolžnosti napram preslavljeni Habsburški dinastiji in napram svojem stanu.

Ob okrajnih učiteljskih konferencah na Spodnjem Štajerskem, ki so že pričele, spet opazujemo, da tu naši okrajni šolski nadzorniki poročajo zgolj v nemščini, ne meneč se za tozadevne zahteve naše javnosti. To zapostavljanje našega jezika v skupščinah, na menjenih slovenskem učiteljsko, je skrajno žaljivo ter kaže, kako malo nas Slovence na Štajerskem sploh uvažujejo. Zaradi par nemških, odnosno nemških učiteljskih oseb, ki so ob teh konferencah tudi navzoče, pa nadzorniki vse nemško poročajo. Kaj briga to „nemško“ učiteljsko naše slovenske učitelje in učiteljice?! Ako hočejo med nami Slovenci delovati, potem morajo itak razumeti slovensko! Zato naj se pa pri okrajnih učiteljskih konferencah na Spodnjem Štajerskem le slovensko razpravlja. Učiteljsko naj to samo glasno terja ter izvaja konsekvence, ako se mu tozadevno ne ugodijo! Naroden ponos sam že zahteva, da se tu enkrat radikalno nastopi. Kaj bi storili drugorodni narodni učitelji, če bi se tako brezozirno žalilo njihovo narodno čuvstvo? — Okrajni šolski nadzorniki imajo tudi navado, da v svojih izvešjih ob okrajni učiteljski konferenci neljubno omenjajo, da se o šolskih, učnih in učiteljskih zadevah sploh piše po naših časopisih itd. Verjamemo! Kje pa naj se sploh nerednosti in zapostavljanja ožigajo, če ne v naših javnih listih? Se srača, da imamo take na razpolago! Tudi vboščimo hočemo vedno povzdigniti svoj glas proti nepotrebnemu nemškutarenju in napram zlim izrodkom birokratizma in šikanam brezstidnega pedantizma. Časopise ima vendar nalogo, da odpravi nezdrave razmere ter se potegne za pravičnost in enakopravnost povsod v naših javnih napravah. Zato pa bo tisto tudi v prihodnje kakor dosihdob vestno tozadevno vršilo svojo dolžnost, če je potem ta praksa našim vladnim šolnikom že ljuba ali ne.

*) Kje je šolska oblast? Kje je deželni zdravstveni svet? Ali naj učitelji epejo kot nema žival? Uredn.

Iz seje e. kr. okr. šolskega sveta v Kranju dne 25. junija t. l. 1. Naznanila predsedstva: S prihodnjim šolskim letom bi imel prenehati peti razred na dekliški šoli v Kranju. Ker sta pa občina in krajni šolski svet vložila novo prošnjo in ker plačuje občina iz svojega dotično učno osebo, je upati, da se ugodno reši prošnja. — Razpis dež. šol. sveta glede cesarjevega jubileja se vzame na znanje. — Anton Kos, učitelj v Zalem logu, je imel zaradi boleznin in smrti soproge dopust do 20. t. m. — Deželni šolski svet je zavrnil prošnjo nekoga učitelja za podporo. — 2. Za definitivno razpisano učno mesto na enorazrednici na Št. Urški Gori se stavi ternopredlog. Drugo učno mesto v Poljanah nad Škofjo Loko se pusti še nadalje provizorično zasedeno po dosedanjim učni osebi. — Prošnja neke učiteljice, da se sme poročiti, se ugodno reši. — Franu Petriču, nadučitelju v Naklu, se pripozna prva starostna doklada s 1. t. m. — Rešijo se nekatere prošnje za podporo, kakortudi nagrade za izredni pouk v kmetijstvu.

Nemško ljudsko šolo v Slovenski Bistrici na Spodnjem Štajerskem mislijo otvoriti prihodnjo jesen. Poslopje je dozdano, a notranje opravke še ni. Zato pa tozadevno spet po nemških listih moledujejo prispevkovi. To je tisto nemštvo na slovenskem Štajerju, ki se le vzdržuje po beračenju in to vse iz same „ljubezni“ do nas — Slovencev!

Zahvala. Društvu „Selbsthilfe“ izrekam za izplačilo 1440 K po smrti svojega soproga najlepšo hvalo. Obenem priporočam pristop k temu dobrodelnemu društvu. Trstob, 23. junija 1908. — Marija Moser, vdova šol. voditelja.

Zahvala. Po blagajniku slavnega učiteljskega društva za koprski okraj, gospodu nadučitelju Stefanu Šiškovcu, sem prejela za spomenik pokojnemu soprogu razven iz kazanih 74 K še 31 K — torej skupen znesek 105 K. Iskrena hvala vsem preblagim darovalcem in posebno gospodu blagajniku za trud. Kat. Debenjakova, vdova.

Zahvala. Odbor podpisane učiteljskega društva zahvaljuje vse tovariše in tovarišice kakor tudi slavni salonski orkester v Postojni na prijaznem in požrtvovalnem sodelovanju povodom slavnostnega koncerta v Postojni dne 27. junija t. l. Posebej se zahvaljamo prav tople tovariša F. Juvanca, šol. vodjo v Postojni, za njegovo izredno požrtvovalnost in trud, ki ga je imel s prireditvijo in uprizoritvijo našega koncerta. Enako zahvaljamo tovariša Dragotina Česnika za slavnostni govor, tovarišico Lampetovo za prelepi pevski solotočki in tovariša A. Stritarja za prekrasno igranje na violončelu. Končno še lepa hvala onim, ki so s preplačili ali doposiljativjo vstopnine pripomogli k precejšnjemu denarnemu uspehu. — Odbor učiteljskega društva za postojnski šolski okraj.

Zahvala. „Posojilnica“ v Ribnici je novi deški šoli v Ribnici za neznan ceno 530 K prepustila obširen in dragocen stavbni prostor, ki bi po običajnih cenah stal 4.324 K, napravila je okrog šole krasno vrtno ograjo, ki je stala 3.273 K in za nove šolske klopi naklonila podpore 335 K. Poleg tega je v letošnjem šolskem letu za deško in dekliško šolo darovala podporo 80 K in izplačala za šolski skioptikon 100 K. — Za vse te visokodušne podpore se izreka slavni „Posojilnici“ najtoplejša zahvala od krajnega šolskega sveta in vodstva ljudskih šol v Ribnici.

Z Javorjev nad Škofjo Loko nam pišejo: V nedeljo, dne 21. t. m., se je vršila tukaj šolska veselica v proslavo šestdesetletnice vladanja Njegovega Veličanstva, cesarja Franca Jožefa I. V ta namen se je zagradil prostor na planem, kjer se je postavil gledališki oder, prostor za govornike, strelišče, prostor za dobitke srečolova, gugalnice, vrtljak, mlaj za plezanje in nekatera telovadna orodja in ki je bil okrašen z mlaji, zastavami, venci, kokardami, balončki in veliko sliko cesarjevo. Po slavnostnem govoru aranžerja in šolskega voditelja Leona Pibrovca so zaurili slava in živoklici, pela se je s spremljevanjem godbe cesarska pesem in pokali so topiči. Ko so se šolski otroci govorili in deklamirali in se nato vsi dobro pogostili, so se pričele razne igre in raznovrstni prizori. Proti večeru so se razdelili dobitki srečolova. Ko so se otroci se pogostili, tedaj so zažareli v svitu bengalične razsvetljave raznobarni balončki in prižgalo ter izpustilo se je v zrak veliko raket. Ob 9. zvečer so se otroci razdelili v več skupin. Po kratkem govoru se je zapela še enkrat cesarska pesem in s klici navdušenja se je vračala mladež v spremstvu starejših, z balončki na čelu v razne strani domov. — Veselica je privabila vse bližnje ljudstvo k slavnostnemu prostoru, na katerem je postavil v ozadju krčmar svoje šatore. — Vse se je izvršilo slavnostno in ostalo bo v spominu in srcih mladine. Stroške za veselico trpi največ krajni šol. svet.

„Za otroka“. Dunajske banke so nakazale „Za otroka“ vladni 500.000 kron, baron Albert Rotschild je nakazal 100.000 K.

Učiteljice in gospodinjstvo. Tovarišica Jerica Zemljanova, učiteljica na Igu, dobi dopust za šolsko leto 1908/09 za obisk gospodinjkega tečaja na Dunaju.

Praznovanje cesarjevega jubileja. Naučno ministrstvo je odredilo, da naj praznujejo vse šole 60 letnice cesarjevega vladanja dne 2. decembra z mašo in interno šolsko slavnostjo.

Učiteljsko mesto je razpisano na petrazrednici pri Sv. Križu na Murskem polju (def. in 2. pl. razr.), nadalje prov. mesto učitelja ali učiteljice na slov. petrazrednici v Ljutomeru (2. pl. razred). Prošnje do 20. julija na krajne šolske svete.

Zahvala. Povodom izleta tukajšnje šolske mladine v spremstvu vsega učiteljstva k prekrasnima Klanškima jezeroma je podaril tukajšnji občinski odbor 50 K podpore, za kar se mu v imenu šolske mladine najiskrenejše zahvaljuje

Šolsko vodstvo na Breznici.

Razgled po šolskem svetu.

— **Jagičeva sedemdesetletnica.** Profesor slavistike na dunajskem vseučilišču dr. Vatroslav Jagić slavi dne 6. julija 1908 sedemdesetletnico svojega rojstva. — Njegovi čestitci, prijatelji in učenci mu v izraz zahvale izročijo zbornik znanstvenih spisov. Slavnost se omeji na ožji krog čestilcev.

— **Solnčarica v šoli.** V neki dekliški meščanski šoli na Dunaju je zbolelo za solnčarico 16 deklic.

— **Profesor Schnitzer bo zopet predaval.** Iz Monakovega javljajo, da je profesor bogoslovja Schnitzer oficialno objavil, da bo nadaljeval svoja predavanja s 1. oktobrom.

— **Slovaški jezik — obligatni predmet.** Ogrski primas in nadškof ostrogonjski Vaszary je odredil, da se bo v ostrogonjski bogoslovnici vboščo poučevalo tudi slovaški jezik, in sicer tudi za kandidate madjarske narodnosti, da bodo mogli vsi duhovniki škofije umevati jezik ljudstva in tako bolje vršiti svojo „patriotičko misijo“, kar pa ni nič drugega nego političko korumpiranje Slovakov!

— **Število slušateljcev na vseučiliščih raste.** V Nemčiji je bilo l. 1905-1906. slušateljcev na vseučiliščih 1983, v l. 1906-1907. je naraslo število na 2391. V istem času je naraslo število slušateljcev na vseučiliščih v Avstriji od 1323 na 1547, v Švici pa od 2594 na 3072.

— **Prva slovaška šola v Dalmaciji.** Šibenški učiteljski list „Novo Vrijeme“ piše, da mine to leto ravno sto let, odkar je bila v Šibeniku otvorena srbska moška šola, ki je kakor taka prva slovaška šola v Dalmaciji.

— **Tretja češka ljudska šola na Dunaju.** „Videnski Dennik“ poroča, da se na jesen otvori na Dunaju v VII. okraju tretja češka ljudska šola (seveda na češke stroške).

— **Kazansko vseučilišče** je izvolilo grofa Leva Tolstega za svojega častnega člana.

— **Število slušateljcev na avstrijskih nemških vseučiliščih v zimskem semestru 1907/08.** Na dunajskem vseučilišču je bilo vpisanih 7549 slušateljcev, na praškem nemškem vseučilišču 1428, na inomoškem 1027, na graškem 1784, na čerovniškem 700 slušateljcev. Na sedmih tehniških visokih šolah je bilo glasom zadnje uradne statistike v zimskem polletju 1907/08 nastopilo število slušateljcev: na dunajski tehniški visoki šoli 2650, na graški 573, na praški (nemški) 915, na praški (češki) 1947, na brnski (nemški) 623 na brnski (češki) 367, na levovski tehniški 1182 slušateljcev. Na dunajski visoki šoli za poljedelstvo je bilo vpisanih 574 slušateljcev.

Na slovaških vseučiliščih avstrijskih je bilo v zimskem semestru 1907/08, in sicer: v Pragi 4316, v Krakovu 2207 in v Levovu 2786 slušateljcev.

— **Šolstvo na Elsaško-Lotarinskem** je bilo s 1. aprilom t. l. sledeče: 2831 verskih šol, in sicer 2329 kat., 404 protest., 49 žid., 49 drugih ver, s 5459 razredi, in sicer 4231 kat., 851 protest., 53 žid., 324 drugih ver. Šolarjev je bilo skupno 243.308 ali posamič 187.623 kat., 29.520 protest., 1176 žid., 14.989 drugih ver. Deške šole so imele 1508 razredov s 70.856 dečki, dekliške šole so imele 1434 razredov s 62.498 deklicami, mešane šole so imele 2517 razredov s 109.954 otroki. Na teh šolah je poučevalo 5475 učit. oseb, in sicer 2983 posvetnih učiteljev in 1144 posvetnih učiteljic, 17 šol. bratov in 1831 šol. sester raznih bratovščin. — Zasilnih šol je bilo 85, kjer je poučevalo 21 posvetnih učiteljev, 28 posvetnih učiteljic, 7 šol. bratov in 82 šol. sester.

— **Kako dolgo žive učitelji v Galiciji.** Po uradni statistiki doživi 15 službeno dobo skoro 79%, 20letno 44%, 30letno 12% in 35letno 7%.

— **Berlinsko učiteljsko namerava** sezidati v Berlinu svoj dom, kjer se bo nahajal tudi šolski muzej. Stroški so proračunjeni na okroglo 3.000 mark.

— **Pokončno pisavo nameravajo** uvesti v ljudske šole na Francoskem. Vrše se razna posvetovanja, za in proti.

— **Šest letnikov pripravnic.** Vittenberška vlada je sklenila s prihodnjim šol. letom uvesti na vseh svojih učiteljskih namesto štirih letnikov — šest letnikov.

— **Učiteljica na Prusku.** Pruska ima 144 moških in 17 ženskih učiteljic in 72 pripravnic. V te šole pohaja 12.154 učiteljskih otrok in 1458 učiteljskih otrok.

— **Analfabeti v Španiji.** Po uradni statistiki znaša število analfabetov v Španiji 68%.

— **Šolstvo v Rusiji.** Na podlagi zadnje uradne štetve je v Rusiji 204.736 učnih oseb, ki poučujejo 5.515.185 šolarjev. — Nad 8.000.000 otrok je brez šolskega pouka, zaradi tega zna pa tudi 29 izmed 100 moških in 13 izmed 100 ženskih brati in pisati. — Državni proračun za leto 1907. je znašal 16.000.000 rubljev. Rusija ima 30.000 ljudskih šol.

— **Število učiteljev in učencev v Angliji.** Uradna angleška statistika izkazuje v 1908. l. 140.216 učnih oseb in 4.249.485 učencev.

— **Proti ženskemu študiju na Ruskem.** Minister za ljudsko prosveto je izdal okrožnico, s katero se izključujejo vse (nad 2000) slušateljice iz visokih šol. Nekatere slušateljice so imele že nad 6 semestrov.

— **Šolstvo na Španskem,** v najbolj katoliški deželi sveta, je nad vse bedno. Leta 1857. je bila uvedena šolska obveznost, toda samo triletna, šele 1901 je razširjena na šest let. Toda tudi ta nezadostni zakon je le na papirju. Pri zadnjem ljudskem štetju se je dognalo, da je v deželi 65 odstotkov analfabetov. Izmed 18.619.086 prebivalcev jih je 11.875.590, ki ne znajo čitati in pisati. To je dokaz, kako klerikalizem „pospešuje“ kulturo.

— **Predavanja na zagrebškem vseučilišču** so zaradi pomanjkanja slušateljcev ustavljena in semester zaključen. Kakor znano, so se vpisali v drugem tečaju na zagrebškem vseučilišču le — 3 slušatelji.

— **Spodnja realna v Fürstenfeldu** dobe štajerski Nemci že v začetku šolskega leta 1908/9, ako ne bo finančno ministrstvo ugovarjalo. Tako skrbe Nemci zase in vlada zanje — naši klerikalci pa tirajo vladno politiko.

— **Pariško vseučilišče.** Leta 1870. so štele pariške vseučiliške fakultete 6743 dijakov in 147 profesorjev. Leta 1908 je naraslo število dijakov na 13.584, število profesorjev pa na 260.

— **Glede na splošni šolski pouk na Ruskem** je sklenil poseben odbor ruske državne dume ta-le načela: Pouk v ljudskih šolah bo brezplačen. V ljudske šole se sprejmejo otroci vseh stanov, veroizpovedan in narodnosti (ljudska šola bo torej interkonfesionalna). Učni jezik bo ruščina, materni jezik neruskih narodnosti bo samo učni predmet. Poleg temeljnega znanja bo ruska ljudska šola podajala tudi začetek sociologije, prirodoslovja in zemljemerstva, ročna dela za dečke v delavnicah in za dekleta v gospodinjstvu.

Z gospodarskega polja.

— **Izvoz sadja na Štajerskem.** V desetletju 1896. do 1905. se je prodalo s Štajerskega v druge dežele samo svežega sadja 2.617.901 q za skupni znesek 31.414.820 K. Na posamezne spodnještajerske kraje se ta vsota približno takole razdeli: Pomurje (radgonski, emureški, šentlariški in ljutomerski okraj) je izvozilo približno 248.000 q za 3.276.006 K (met. stot računano povprečno po 12 K), Podravje (mariborsko, ptujsko in ko-njiško okr. glavarstvo) približno 594.000 q za 7.128.000 K, Savinjska dolina 103.000 q za 1.236.000 K in Posavje 76.000 q za 912.000 K. Skupno je tedaj slovenski Spodnji Štajer izvozil 1.021.000 q za 12.252.000 K. Tu pa niso vštete ogromne množine sadja, ki se je porabilo in včasih naravnost neracionalno potratilo za napravo mošta, ki se ga je pustilo segniti ali se ga je pokladalo svinjam, nadalje prodaja posušenega sadja, jabolčnika in hruseveca, žganja itd., nadalje ono sadje, kar se ga je z ladjami in vozovi zvozilo na Ogrsko in drugam; kratkotalo: na slov. Spodnjem Štajerju pridelajo skoraj polovico vsega štajerskega sadnega pridelka.

— **Kmetška založba.** Kmetška stranka na Notranjskem si je zasnovala novo organizacijo: Kmetško založbo. To bo registrovana zadruga z omejeno zavezo s sedežem v Postojni. Širila bo tisk med ljudstvo.

— **Madjarska banka v Sarajevu.** Madjari delajo na vse kriplje, da si v Bosni pridobijo vpliva toliko na političkem, kolikor na gospodarskem polju. V kratkem se v Sarajevu ustanovi banka, ki bo po izrečni želji ministrskega predsednika dr. Wekerla imela izključno madjarski značaj.

— **Stanje setev na Ogrskem.** Ogrsko poljedelsko ministrstvo je izdalo poročilo o setvah, ki se glasi povojno. Po sedanjem stanju setev bo znašala žetev po priliki: pšenica 36-98 mil. kvint., ječmen 12-51 mil. kvint., oves 11-02 mil. kvint. Zaradi vročine in pre-ranega dezorevanja bo na mnogih krajih žetev raneja nego navadno.

— **Dunavsko-Jadranska železnica.** V Srbiji smatrajo, da je gradnja Dunavsko-Jadranske železnice povsem osigurana, ker je pogodba za njeno financiranje podpisana.

— **Hmelj** se v Savinjski dolini prav lepo in zdravo razvija.

— **Kako si ohranimo sveže meso?** Zavijemo ga dobro v robec, da ne pride zrak do njega, in ga spravimo v klet. Še bolje je, ako ga zavijemo v koprive in pokrijemo potem z lončeno posodo ali pa ako zavijemo v unjo zakopljemo v kleti v pesek. Ako meso že malo diši, ga dobro vmijemo s slano vodo, ki smo ji prilili malo kisa, polijmo ga s kislim mle-